Inspiratiegids Samen Spelen

Een schoolplein waar iedereen welkom is en mee kan spelen

GEZONDE SCHOOLPLEINEN

Een project van Jantje Beton en IVN Natuureducatie

samen speel netwerk

Een samenwerking van Jantje Beton en Stichting het Gehandicapte Kind

Versie 2026.B

Elk kind speelt mee

Samen spelen is leuk en leerzaam voor elk kind. Door van jongs af aan samen te spelen, leren kinderen met en zonder handicap dat het volstrekt vanzelfsprekend is dat iedereen gewoon meedoet. Het schoolplein is de ideale plek om dit te stimuleren en ervaren. Niet alleen bij speciaal onderwijs, maar op alle scholen.

Met deze inspiratiegids helpen we je op weg om ook van jouw schoolplein een samenspeelplek te maken. Daarbij gaat het om de inrichting, maar ook om de speelcultuur. De basis:

100% welkom

Iedereen voelt zich welkom op het schoolplein. Dat zit ‘m in de inrichting en uitstraling maar zeker ook in de sfeer, omgangsvormen en communicatie.

70% toegankelijk

Een groot deel van de speelaanleidingen is bereikbaar voor iedereen. Bijvoorbeeld door een verhard (en bespeelbaar) hoofdpad over het plein en een weloverwogen indeling.

50% bespeelbaar

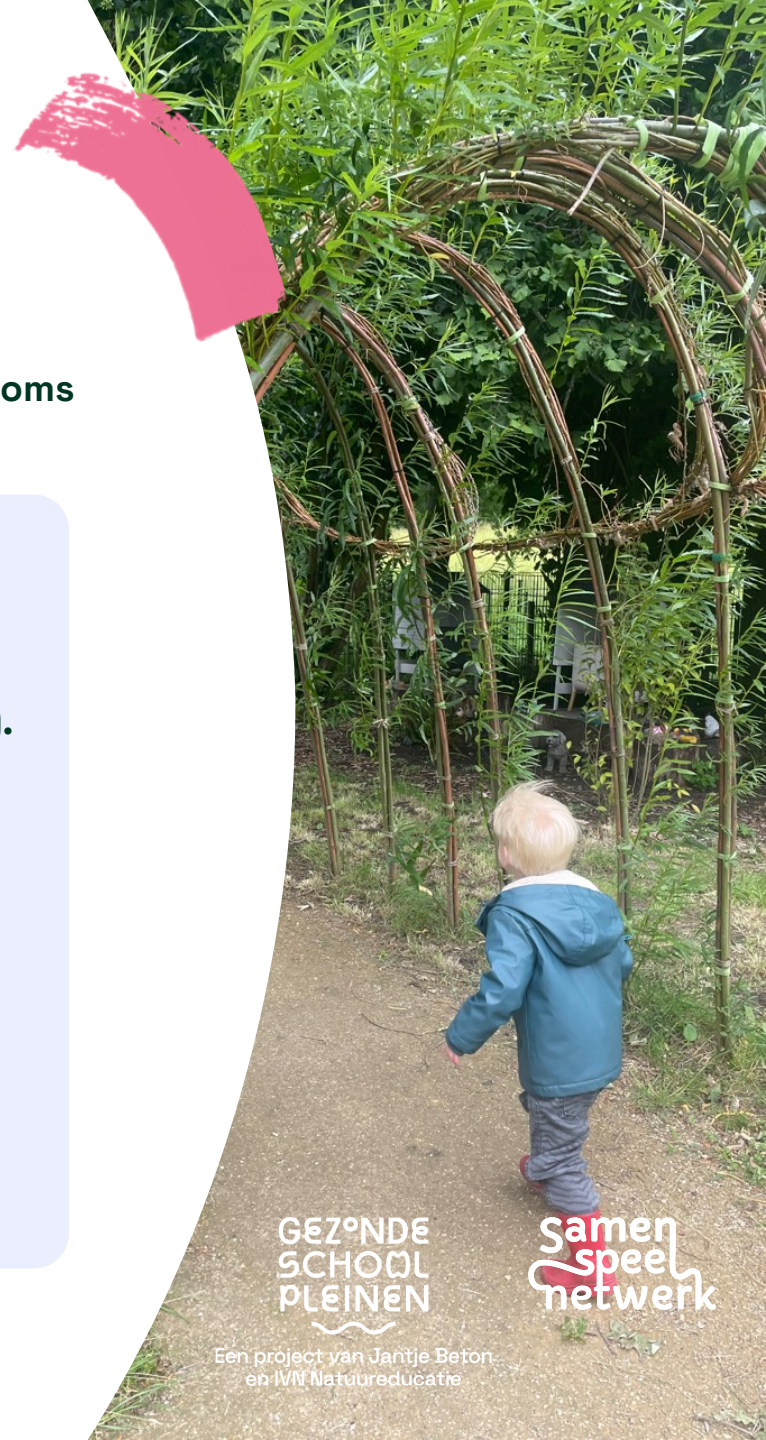
De helft van de speelaanleidingen is bespeelbaar voor ieder kind en gericht op het stimuleren van ontmoeting en samen spelen. Er is een goede balans tussen veiligheid en uitdaging.

Elk kind speelt mee

Op of om élke school zijn kinderen (of begeleiders) te vinden met een handicap, al is dat soms niet even zichtbaar. De 6 categorieën die de VN onderscheidt:

- **Lichamelijke (motorische) beperkingen.**
  Deze beïnvloeden lopen, bewegen of motoriek.
- **Zintuiglijke beperkingen.**
  Visuele beperking (blind of slechtziend) en auditieve beperking (doof of slechthorend).
- **Verstandelijke beperkingen.**
  Problemen met leren, begrijpen en cognitieve ontwikkeling.
- **Psychosociale / mentale beperkingen.**
  Beperkingen door psychische of psychiatrische aandoeningen.
- **Communicatie- en spraakbeperkingen.**
  Moeite met spreken of communiceren.
- **Meervoudige beperkingen.**
  Wanneer iemand meerdere soorten beperkingen tegelijk heeft.

Inrichting

Natuur & ondergronden

Bomen, planten en andere natuurlijke losse materialen zoals water en zand hebben bij uitstek samenspeelwaarde. Ze zijn per definitie inclusief, net als natuurverschijnselen als regen, wind, sneeuw en ijs. Ieder kind kan zelf bepalen hoe het ermee speelt.

Let wel op dat de ondergrond erg bepalend is voor de toegankelijkheid. Alleen maar zand of houtsnippers maken een speelaanleiding lastig bereikbaar voor kinderen die slecht ter been of visueel beperkt zijn.

Natuurlijke materialen met verschillende kleuren, geuren, geluiden en structuren zorgen voor speelwaarde én helpen oriënteren.

Zorg er bij zand en water voor dat kinderen er ook met een rolstoel bij kunnen komen en de hoogte aansluit, zodat je vanuit je (rol)stoel bij de pomp, gootjes of modderbak kunt.

Maak een obstakelvrij, breed en hard hoofdpad, ook door het groen. Voor kinderen met een visuele beperking is het belangrijk dat het goed zichtbaar en voelbaar is.

Zorg er bij klimtoestellen voor dat er ook op de grond speelmogelijkheden zijn. Bijvoorbeeld iets waar je onderdoor kunt rijden, een hutje onder het platform of een stuur van een speelschip waar je makkelijk bij kunt. Zo kunnen kinderen zelf kiezen wat ze willen doen en welke uitdaging bij hen past.

Inrichting

Indeling en overgangen

Een goed ingericht schoolplein heeft verschillende zones voor verschillende soorten spel. Dat zorgt er bijvoorbeeld voor dat voetbal niet het hele plein in beslag neemt en kinderen die niet mee willen of kunnen doen in een hoekje weggedrukt worden.

Maak duidelijk waar de ene zone begint en de ander eindigt. Dat kan met paden, doorgangen, poorten of juist met muurtjes. Ook deze elementen kunnen de fantasie prikkelen of op een andere manier gebruikt worden voor het spel.

Overzicht is prettig (ook voor de leerkracht), maar maakt niet nieuwsgierig. Bied aanleiding om op onderzoek uit te gaan.

Zorg dat kinderen niet direct in de drukte stappen zodra ze de school uitlopen. De overgang van het klaslokaal naar het plein kan best heftig zijn. Met een ‘zachte’, rustige overgang kunnen kinderen zich beter instellen op de nieuwe situatie.

Creëer een aantal rustige plekjes op het schoolplein, waar geen ballen rondstuiten of kinderen op fietsjes langs racen. Dat kan een plek zijn met bijvoorbeeld een huisje of zitplekje waar kinderen zich even terug kunnen trekken. Met struiken, bloemen of paaltjes zorg je voor beschutting. Zo’n plek kan een goede speelaanleiding zijn om te ontdekken of fantaseren.

GEZONDE SCHOOLPLEINEN
Een project van Jantje Beton en IVN Natuureducatie
samen speel netwerk

Inrichting

Comfort en uitdaging

Op de ideale speelplek voel je je veilig én kun je je grenzen verleggen. Kinderen met en zonder beperking kunnen situaties opzoeken of creëren die uitdagen omdat ze net wat minder veilig voelen.

Om je veilig te voelen heb je comfort nodig: ordening, overzicht, uniformiteit, vertrouwdheid, voorspelbaarheid. Om je te ontwikkelen heb je uitdaging nodig: chaos, variatie, nieuwe en verrassende dingen. Ontwerpers en beheerders moeten die balans zoeken voor alle kinderen.

Ook met losse materialen kunnen voor variatie en verrassing zorgen. Neem dit mee in het ontwerp en denk na over opslag.

Kinderen vinden het leuk om zich te kunnen verstoppen, maar houden er ook van te kunnen overzien wat er allemaal gebeurt en waar ze (nog meer) kunnen spelen. Zorg voor een goede balans tussen overzicht en verstoppen.

Zoek een goede balans tussen uitdaging voor de één en toegankelijkheid voor de ander. Niet alles hoeft door alle kinderen ‘hetzelfde’ gebruikt te kunnen worden. Het is belangrijker dat er voor elk kind een plek is waar het (zelfstandig) kan spelen. Denk aan keien waar de één omheen slalomt, de ander op zit en een derde vanaf springt.

Maak bij klimtoestellen of een parcours een moeilijke en makkelijke route.

GEZONDE SCHOOLPLEINEN
Een project van Jantje Beton en IVN Natuureducatie
samen speel netwerk

Inrichting

Onzichtbaar inclusief

De beste speelplekken zijn onzichtbaar inclusief: het ziet er niet uit én wordt niet ervaren als iets speciaal voor mensen met een beperking. De kernvraag is steeds: ‘Hoe draagt de inrichting of activiteit bij aan toegankelijkheid én kansen voor samenspelen, terwijl het tegelijk een verrijking vormt voor de hele speelplek?’

Het gaat niet om afzonderlijke maatregelen voor specifieke doelgroepen, maar om het creëren van meerwaarde voor iedereen. Een speelplek met veel variatie scoort vaak ook hoog op inclusie.

Inclusie begint met de wil om iedereen mee te laten doen en steeds te blijven zoeken naar betere oplossingen en benaderingen.

Een hellingbaan naar een heuvel zorgt ervoor dat gebruikers met een rolstoel of loopkar naar boven kunnen komen, maar maakt het ook leuk voor spelen met karren of stepjes.

Een balustrade vormt houvast voor kinderen met een visuele beperking, biedt ondersteuning voor kinderen die nog oefenen met balans én beschermt plantjes in het groenvak erachter.

Een hoekje met fijne zitplekjes biedt rust voor kinderen met een vorm van autisme tijdens de pauze en dient als werk- of voorleesplek tijdens de les.

Een contrastrijk randje langs een pad of vlonder dient als zichtlijn en voorkomt dat een rolstoel er per ongeluk vanaf rijdt.

Foto: Geke Bosch

Gezonde Schoolpleinen
Samenspeelnetwerk
Een project van Jantje Beton en IVN Natuureducatie

Sociale sfeer

SamenSpeelCultuur

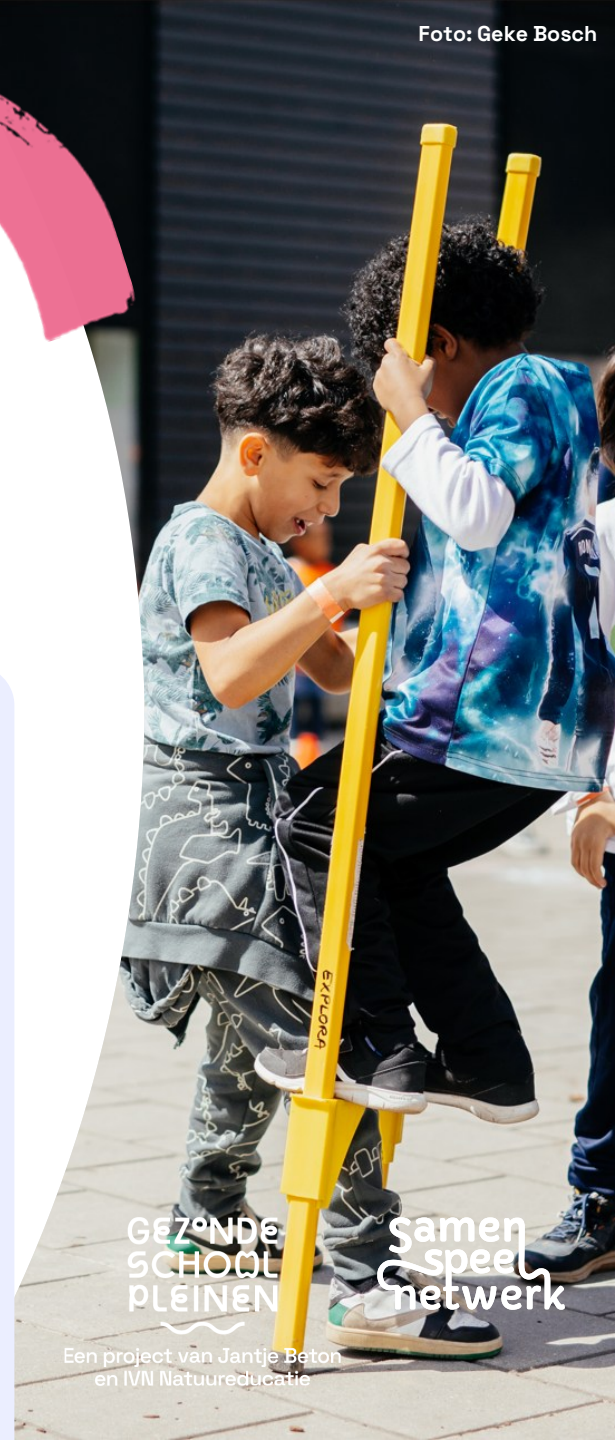
Het succes van een samenspeelplek is de combinatie van de inrichting, de sociale cultuur en de betrokkenheid van organisaties en mensen in en om de speelplek. Als het schoolplein ook in het weekend gebruikt kan worden, kunnen ook buurtkinderen met en zonder beperking samen spelen. Superbelangrijk, want kinderen met een beperking die buiten hun eigen buurt naar school gaan hebben vaak minder contact met kinderen uit hun eigen straat of buurt.

Meedenken & doen

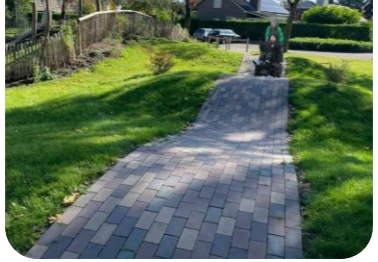
Zorg ervoor dat kinderen met en zonder beperking meedenken over de inrichting én de activiteiten die op het schoolplein plaats kunnen vinden. Gebruik eventueel persona's als hulpmiddel/aanvulling.

Samenwerking, faciliteiten en hulp

Zeker buiten schooltijd is het belangrijk om anderen te betrekken voor een goede samenspeelcultuur. De gemeente, welzijnswerk, buurtsportcoaches en zorgprofessionals zoals (fysio)therapeuten kunnen helpen om samen spelen nog beter mogelijk te maken. Bijvoorbeeld met toegankelijke speelactiviteiten in het weekend of door samen met de kinderen en hun ouders te ontdekken wat het schoolplein te bieden heeft. Met de school kunnen er afspraken gemaakt worden over extra faciliteiten of hulp. Denk aan een opslagplek voor bepaalde hulpmiddelen of toegang tot een toilet.

Inspiratie

Sommige speelaanleidingen stimuleren samen spelen doordat je elkaar nodig hebt. Denk aan het ophijsen van zand, een kar die je moet duwen of een nestschommel.

Voor kinderen in een rolstoel is rijden gelijk aan spelen. Andere kinderen houden van rennen, steppen of fietsen. Op een glooiend pad met kleur of speelelementjes kan goed samen gespeeld worden.

Houvast

Twee avontuurlijke routes, waarvan één verhard

Een pictobord helpt kinderen communiceren.

Denk aan alle zintuigen! Ook klank, kleur en geur hebben speelwaarde of helpen oriënteren.

Inspiratie

Kleine details kunnen een groot verschil maken voor bijv. de bereikbaarheid.

Van twee kanten bespeelbaar

Tastbare randen of lijnen met hoog contrast helpen bij navigeren en kunnen tegelijkertijd speelwaarde hebben of een vrolijk gezicht geven. Randjes helpen ook om te voorkomen dat een rolstoel of rollator van een pad schiet.

Zorg voor veel zitplekjes met schaduw, op rustige plekjes maar ook vlakbij of verwerkt in speelaanleidingen.

Met losse materialen of een inrichting met een ‘open einde’ kan op veel manieren gespeeld worden, wat samenspelen bevordert.

Foto: Geke Bosch

Meer weten?

Deze inspiratiegids is ontwikkeld vanuit het programma Gezonde Schoolpleinen en het SamenSpeelNetwerk.

Kijk voor meer informatie over inclusief spelen op www.samenspeelnetwerk.nl

samen speel netwerk

Een samenwerking van Jantje Beton en Stichting het Gehandicapte Kind

GEZONDE SCHOOLPLEINEN

Een project van Jantje Beton en IVN Natuureducatie

Bijlage I. Meer inspiratie voor kleine aanpassingen

Menukaart van schoolplein naar samenspeelplek

Kleine aanpassingen, groot verschil voor samenspelen.

Volop betaalbare, praktische ideeën om jouw schoolplein toegankelijker te maken zodat kinderen met én zonder beperking samen kunnen spelen.

Kies wat bij jouw schoolplein past!

samen speel fonds

GEZONDE SCHOOLPLEINEN

Communiceren en contact maken

Pictobord
Helpt kinderen om wensen, ideeën en spelafspraken zichtbaar te maken wanneer praten lastig is. Kan ook gebruikt worden voor spelletjes. Ca. 800 euro.

SamenSpeelbankje of kletsbankje
Maakt zichtbaar dat een kind een speelmaatje zoekt of even wil kletsen, zonder daar expliciet naar te hoeven vragen. Ca. 1500 euro.

Welkomstbord
Laat kinderen en ouders weten dat jullie samen spelen belangrijk vinden en bepaalde speelwaarden meegeven. Helpt (ouders van) buurtkinderen met een beperking om de plek te bezoeken en in gesprek te gaan. Ca. 500 euro incl. ontwerp op maat.

Praatpalen
Lokt interactie uit tussen kinderen en helpt zo om samenspel op gang te brengen. Ca. 2000 euro. Let op: voor dit product moet een (flexibele) buis ingegraven worden.

Losse materialen

Losse materialen geven kinderen de mogelijkheid om zelf te bedenken wat ze ermee willen en kunnen doen. Naast natuurlijke materialen zoals takken, bladeren, zand of water kun je denken aan:

Speelmateriaal
Stelten, ballen, een groot springtouw, emmertjes, een ballendoek, auto's, hoepels bieden eindeloos speelplezier etc. Ca. 600 euro voor een selectie/spelcontainer.

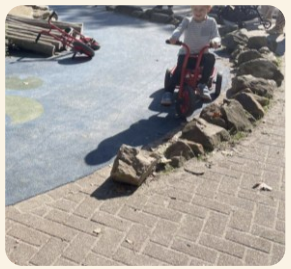
Rijdend materiaal
Denk aan een speelrolstoel, duofiets of een duoskelter. Denk wel aan opslag. Ca. 1000 euro voor 1-3 stuks.

Loose parts play
Materiaal dat niet echt bedoeld is voor spel, maar daar wel voor gebruikt kan worden. Planken, pannen, doeken, buizen etc. Ca. 500 euro via bouwmarkt en kringloop.

Opslag
Combineer de bovenstaande opties met een container of kratten. Ca. 150 euro.

Oriëntatie en mobiliteit

Plattegrond
Geeft overzicht (en suggesties) van wat waar te doen is en helpt bij oriënteren, zeker bij een groot schoolplein of een plein met veel verschillende zones. Ca. 500 euro incl. ontwerp op maat.

Oriëntatie op zicht
Verhoogt de mogelijkheid om zelfstandig de weg te vinden met behulp van kleuren of objecten. Denk aan gekleurde tegels, een markering bij diverse speelobjecten of duidelijke herkenningspunten op bepaalde plekken. Ca. 1000 euro.

Oriëntatie op tast
Helpt ook bij oriënteren en navigeren. Denk aan voelbare randen, brailleplaatjes of een voelbare markering bij verschillende speelobjecten. Ca. 1000 euro.

Hoofdpad
Een (half)verhard hoofdpad vergroot de bereikbaarheid van diverse speelzones of toestellen. Richtprijs: 3500 euro (variabel).

Steun, leuning of optrek
Helpt kinderen om ergens af of op te komen of biedt houvast. Let op: bij toevoeging aan speeltoestel moet opnieuw gekeurd worden. Ca. 500 euro excl. keuring.

Toegangspoort
Een (brede) toegangspoort of paal helpt bij het oriënteren. Goed te combineren met een welkomstboodschap of plattegrond. Let naast uiterlijk ook op de breedte van de opening. Ca. 1000 euro.

Matten of drempelhulp
Een (val)ondergrond als zand of houtsnippers vervangen is niet altijd haalbaar of wenselijk. Voor specifieke situaties bieden rubber matten of een (losse of vaste) drempelhulp een oplossing. Ca. 1000 euro.

Rust en rustig spel

Een plek om even tot rust te komen, te chillen of samen een rustig spelletje te spelen zijn een fijne toevoeging op een druk schoolplein. Denk ook aan een prettige, rustige overgang van binnen naar buiten.

Hut of beschut plekje
Een afgeschermde plek biedt ruimte om even tot rust te komen, één-op-één contact te hebben of fantasiespel te spelen. Denk aan een hut van wilgen of takken, een speelhuisje of beschutte hoek. Ca. 2500 euro.

Zitje of inclusieve picknickbank
Bankjes, randjes, poefjes bieden aanleiding om even te zitten. Kies de plek zorgvuldig: in een rustig hoekje, langs het pad (om onderweg even te kunnen rusten) of bij een sport- of speeltoestel om te kunnen kijken. Ca. 1500 euro.

Bordspelletjes of spelpaneel
Op de juiste hoogte en ondergrond biedt dit aanleiding om (rustig) samen een spelletje te spelen of bijv. muziek te maken. Ca. 2500 euro.

Zand(water)tafel of winkeltje
Nodigt uit tot fantasiespel en interactie. Door speelhoogtes te variëren en een verharde toegang te maken kunnen meer kinderen meedoen. Ca. 2500 euro.

Beplanting
Kan op tal van manieren toegepast worden: geur, kleur, geluid (ritselen, kraken, ruisen), smaak etc. maar ook om een rustige zone te maken of als afscheiding of markering op een plein. Richtprijs voor één plantvak, boompje of kruidenbakken ca. 2500 euro.

En nu jouw schoolplein!

Welke aanpassingen maken bij jullie het verschil?

Laat je inspireren door de menukaart en kies samen met de kinderen welke ideeën bij jullie schoolplein passen. Want ook met kleine stappen kun je ervoor zorgen dat meer kinderen samen kunnen spelen.

Wil je meer weten over inclusief spelen?
Op onze website vind je kennis, inspiratie en informatie over de mogelijkheden voor ondersteuning via het SamenSpeelNetwerk en SamenSpeelFonds. **Hulp nodig?** Mail naar info@samenspeelfonds.nl